

Postanowienie z dnia 27 czerwca 2002 r., IV CZ 63/02

W sprawie o upoważnienie do zwołanie nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy występujących z takim żądaniem kasacja nie przysługuje (art. 401 § 1 k.s.h. w związku z art. 519¹ § 3 k.p.c.).

Sędzia SN Marek Sychowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Mirosław Bączyk

Sędzia SN Iwona Koper

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku DWS Polska Fundusz Inwestycyjny Otwarty Akcji z siedzibą w W., DWS Polska Fundusz Inwestycyjny Otwarty Zrównoważony w W., Polskiego Towarzystwa Reasekuracyjnego SA w W., Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU "Złota Jesień" w W., Otwartego Funduszu Emerytalnego "Dom" w W., Korona Akcji Fundusz Inwestycyjny Otwarty w W., Korona Zrównoważony Fundusz Inwestycyjny Otwarty w W., Pioneer Pierwszy Polski Otwarty Fundusz Inwestycyjny w W., Pioneer Otwarty Fundusz Inwestycyjny Agresywnego Inwestowania w W., AIG Otwarty Fundusz Emerytalny w W. z udziałem "S.-O." SA w O. o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia spółki "S.-O." SA, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 czerwca 2002 r. zażalenia uczestnika postępowania na postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 28 stycznia 2002 r.

oddalił zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 5 grudnia 2001 r. zmienił postanowienie Sądu pierwszej instancji i w uwzględnieniu wniosku z dnia 28 marca 2001 r. upoważnił akcjonariuszy będących wnioskodawcami do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia spółki akcyjnej „S.-O.” w O. Kasację spółki od tego postanowienia Sąd Okręgowy w Olsztynie odrzucił postanowieniem z dnia 28 stycznia 2002 r., albowiem uznał, że od postanowień sądu rejestrowego

dotyczących czynności nadzorczo-porządkowych kasacja nie przysługuje (art. 519¹ § 3 k.p.c.). W zażaleniu na wymienione postanowienie spółka zarzuciła naruszenie art. 694¹, art. 392 w związku z art. 13 § 2 oraz art. 519¹ § 3 k.p.c. i wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sprawa o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy występujących z tym żądaniem (art. 401 § 1 k.s.h.) jest jedną z kategorii spraw należących do sądu rejestrowego w ramach przysługujących mu kompetencji określanych w doktrynie jako pomocnicze i nadzorcze.

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęty został pogląd, według którego postępowaniem rejestrowym w rozumieniu art. 519¹ § 3 k.p.c. jest każde postępowanie przed sądem rejestrowym, tj. postępowanie, którego przedmiotem jest wpis do rejestru podmiotu podlegającego rejestracji, jak i postępowanie dotyczące podmiotu już wpisanego do rejestru, w szczególności wspomniane postępowanie pomocnicze i nadzorcze. Konsekwencją tego poglądu było uznanie, że od postanowień wydanych przez sąd drugiej instancji w sprawach ostatnio wymienionych kasacja nie przysługuje. Stanowisko to znalazło wyraz w postanowieniach z dnia 16 kwietnia 1997 r., I CZ 24/97 (OSNC 1997, nr 11, poz. 168) i z dnia 11 marca 1998 r., III CZ 10/98 (OSNC 1998, nr 10, poz. 171) oraz w innych orzeczeniach niepublikowanych. Jednakże orzeczenia te wydane zostały na tle stanu prawnego, który uległ zmianie. Z dniem 1 lipca 2000 r. przepis art. 519¹ k.p.c. otrzymał nowe brzmienie (art. 1 pkt 64 i art. 6 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. Nr 48, poz. 554). Z kolei z dniem 1 stycznia 2001 r. utracił moc kodeks handlowy (z wyjątkiem przepisów o firmie i prokurze) i od tego dnia obowiązuje kodeks spółek handlowych (art. 631-633 tego kodeksu). W tym też dniu weszła w życie ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r., nr 17, poz. 209 ze zm.), która w części pierwszej, księdze drugiej, tytule II Kodeksu postępowania cywilnego dodała dział VI¹ pt. „Postępowanie rejestrowe” (art. 694¹-694⁸). Rozpoznanie zażalenia wymaga uwzględnienia tego nowego stanu prawnego.

Kompetencję sądu rejestrowego do upoważnienia do zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy występujących z takim

żądaniem przewidywał art. 395 k.h., a obecnie przewiduje art. 401 k.s.h. Kodeks handlowy nie zawierał i kodeks spółek handlowych nie zawiera przepisów normujących zaskarżanie orzeczeń sądu rejestrowego wydanych w tym przedmiocie, a w szczególności przewidujących dopuszczalność kasacji. Wejście w życie, w miejsce kodeksu handlowego, kodeksu spółek handlowych nie spowodowało więc żadnych zmian co do tej kwestii. Jej rozwiązania należy zatem szukać w innych przepisach.

Przepisami takimi są przepisy kodeksu postępowania cywilnego o kasacji w postępowaniu nieprocesowym, stosownie do art. 7 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się bowiem przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wobec braku ustawowych unormowań szczególnych w tym zakresie, do postępowania przed sądami rejestrowymi, a więc do postępowania dotyczącego wpisu podmiotu podlegającego rejestracji, jak i do każdego innego postępowania prowadzonego przez sąd rejestrowy, w tym do postępowania pomocniczego i nadzorczego, mają zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

Kasacji w postępowaniu rejestrowym dotyczy art. 519¹ § 3 k.p.c., który stanowi, że w postępowaniu rejestrowym kasacja przysługuje jedynie od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie wpisu lub wykreślenia z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji. Mimo że w wyniku nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2000 r. przepis ten nie uległ zmianie, jego dotychczasowa wykładnia nie może być podtrzymana. Wykładnia tego przepisu wymaga uwzględnienia zmiany, jaką w kodeksie postępowania cywilnego sprawiło dodanie przez ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym działu VI¹ pt. „Postępowanie rejestrowe” (art. 694¹-694⁸). Według art. 694¹ k.p.c., postępowaniem rejestrowym w rozumieniu przepisów tego działu jest tylko postępowanie o wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym (§ 1) i odpowiednio postępowanie o wpis w innym rejestrze prowadzonym przez sądy (§ 2). Ta definicja postępowania rejestrowego nie obejmuje zatem postępowania pomocniczego i nadzorczego, prowadzonego przez sąd rejestrowy. Określenie w art. 519¹ k.p.c. rodzaju spraw, w których przysługuje lub nie przysługuje kasacja, bezpośrednio nawiązuje do systematyki spraw poddanych rozpoznaniu w postępowaniu nieprocesowym w poszczególnych działach części pierwszej, księgi drugiej, tytułu II

kodeksu postępowania cywilnego. Przez sprawy – określone według ich rodzaju – w których według art. 519¹ k.p.c. kasacja przysługuje lub nie przysługuje, należy zatem rozumieć sprawy, które odpowiadają tej systematyce (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2001 r., III CKN 1454/00, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 116). Przepis art. 519¹ § 3 k.p.c. nie dotyczy zatem rozpoznawanych przez sąd rejestrowy spraw z zakresu postępowania nadzorczego i porządkowego, prowadzonego przez sąd rejestrowy w stosunku do podmiotu wpisanego do rejestru. Z przepisu tego nie można więc wyprowadzać wniosku co do dopuszczalności kasacji w tych sprawach.

Przed zmianą kodeksu postępowania cywilnego dokonaną ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o dopuszczalności kasacji w postępowaniu nieprocesowym rozstrzygał mający odpowiednie zastosowanie art. 392 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., a przepisy art. 519¹ § 1 i 2 k.p.c. przewidywały jedynie wypadki, w których kasacja nie przysługuje. Tylko art. 519¹ § 3 k.p.c. określał, od jakich postanowień wydanych w postępowaniu rejestrowym kasacja przysługuje. Obecnie dopuszczalność kasacji w postępowaniu nieprocesowym samodzielnie reguluje art. 519¹ k.p.c. Jest to regulacja pozytywna. Przepisy wymienionego artykułu przewidują od jakich postanowień i wydanych w jakich sprawach przysługuje kasacja. Zastrzegają przy tym przypadki, w których kasacja nie przysługuje i dopuszczają możliwość dalszego wyłączenia dopuszczalności kasacji przez przepis szczególny. Takie uregulowanie powoduje, że w sprawach, w których art. 519¹ k.p.c. nie przewiduje kasacji, kasacja nie przysługuje, chyba że dopuszczalność kasacji wynika z innego – szczególnego – przepisu ustawy. Sprawy z zakresu postępowania pomocniczego i nadzorczego prowadzonego przez sąd rejestrowy w stosunku do podmiotu wpisanego do rejestru nie należą do żadnego z rodzajów spraw, w których art. 519¹ k.p.c. przewiduje kasację. W szczególności sprawy te – jak o tym była mowa wyżej – nie należą do postępowania rejestrowego, którego dotyczy art. 519¹ § 3 k.p.c. Nie ma też innego przepisu ustawy, który przewidywałby dopuszczalność kasacji w tych sprawach, zatem w sprawie o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy występujących z takim żądaniem (art. 401 § 1 k.s.h.) kasacja nie przysługuje.

Z przytoczonych względów zażalenie okazało się niezasadne i na podstawie art. 393¹⁸ § 3 w związku z art. 397 § 2 i art. 385 k.p.c. podlega oddaleniu.

